

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 14729

Tarih : 30.10.2025

36147

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, **İçişleri Bakanı Ali YERLİKAYA** tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Salihe AYDENİZ

Mardin Milletvekili

TBMM İdare Amiri

1990'lı yıllarda olağanüstü hal (OHAL) döneminde işlenen ve uluslararası hukukta ağır insan hakları ihlali teşkil eden suçlara ilişkin soruşturmalar, uzun süre sürüncemede bırakılmış, ancak 2008'den itibaren bazı yasal ve yargısal gelişmelerle birlikte kısmen canlandırılmıştır. Bu kapsamda, Mardin'in Dargeçit ilçesinde 1995-1996 yıllarında yedi kişinin zorla kaybedilmesine ilişkin açılan "Dargeçit Davası", Türkiye'nin cezasızlıkla mücadele performansı açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Dava sürecinde, yedi kişinin kemiklerine ulaşılmış, tanık beyanlarında ise olayların bir bütün halinde ve örgütlü bir yapı tarafından gerçekleştirildiği iddia edilmiştir. Ancak, etkin soruşturma yürütülmemesi, suçların işlendiği tarihlerde yürürlükte olan mevzuatta zorla kaybetme suçunun tanımlanmamış olması ve zamanaşımı sürelerinin uygulanması gibi nedenlerle tüm sanıklar beraat etmiş ve karar istinaf mahkemesince onanmıştır. Türkiye'de benzer diğer davalarda da görüldüğü üzere, ağır insan hakları ihlallerinde cezasızlık sorunu yapısal bir nitelik kazanmıştır.

Uluslararası hukuka göre ağır insan hakları ihlallerinde zamanaşımı uygulanmaması ve etkin soruşturma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerekirken, mevcut yasal düzenlemelerde bu konuda yeterli düzenlemeler bulunmamaktadır. Ayrıca, davaların mağdur aileler açısından erişilebilirliği, sanıkların yargılamalara katılımı, delil toplama süreçleri, devlet sırrı

gerekçesiyle bilgi-belge paylaşımının engellenmesi ve davalar arasında irtibat kurulmadan bağımsız yürütülmesi gibi uygulamalarda da eksiklikler tespit edilmiştir.

Bu bağlamda;

1. 1990 yılından bugüne kadar resmi kayıtlara göre ülkede “zorla kaybetme” ve “faili meçhul cinayet” kapsamında değerlendirilen toplam kaç suç tespit edilmiştir? Bu suçların yıllara ve illere (veya bölgelere) göre dağılımı nedir?
2. Faili meçhul ve zorla kaybetme suçlarının “devlet sırrı” gerekçesiyle etkin şekilde soruşturulmasının önüne geçildiği iddiaları hakkında alınan tedbirler nelerdir?
3. 1990’lı yıllarda ve sonrasında OHAL bölgesinde işlenen faili meçhul ve zorla kaybetme vakalarında, olayların etkin soruşturulması ve failerin tespit edilmesi için yapılan adli tıp çalışmaları, DNA analizleri ve kazı çalışmalarının sonuçlarına ilişkin bilgiler kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
4. Mahkemeler tarafından zamanaşımı gerekçesiyle düşen faili meçhul ve zorla kaybetme davalarının toplam sayısı nedir? Bunların yıllara ve illere göre dağılımı nedir?
5. Zorla kaybetmeler ve faili meçhul cinayetler kapsamında hazırlanan iddianamelerde, JİTEM ve benzeri örgütlü yapılar ile ilgili tarafınıza ulaşan bilgiler doğrultusunda bugüne kadar yürütülen soruşturmalara dair genel değerlendirmeniz nedir?
6. 1990’lı yıllarda ve sonrasında faili meçhul ve zorla kaybetme vakalarında görev alan kamu görevlileri hakkında yürütülen idari veya adli soruşturmalara dair istatistiki bilgi paylaşır mısınız? Hakkında disiplin cezası veya adli işlem yapılan kamu görevlilerinin sayısı nedir?
7. Faili meçhul ve zorla kaybetme vakaları ile ilgili olarak, yürütülen soruşturma ve kovuşturmalarda karşılaşılan temel zorluklar ve tespit edilen eksiklikler nelerdir? Bunların giderilmesi amacıyla hazırlanan veya hazırlık aşamasında olan mevzuat değişikliği ya da idari düzenlemeler mevcut mudur?
8. Türkiye Cumhuriyeti’nin içerisinde bulunduğu barış ve demokratik toplum süreci göz önüne alındığında, geçmişte işlenen ağır insan hakları ihlalleri ve faili meçhul cinayetler ile etkin biçimde yüzleşilmesi ve bu suçların faillerinin hesap verebilirliğinin sağlanması amacıyla, İçişleri Bakanlığınızca yürütülen veya planlanan herhangi bir adım, politika veya özel bir eylem planı bulunmakta mıdır? Bu kapsamda, özellikle emniyet ve jandarma teşkilatlarının geçmişteki vakalarla ilgili bilgi ve belge paylaşımı, mağdur ve ailelerinin adalete erişimini kolaylaştırmaya yönelik uygulamalar ile

toplumun adalet talebini karşılamaya yönelik hangi idari mekanizmaların geliştirilmesi düşünülmektedir?